

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2003-2369

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Sosiologian laitos	
Tekijä-Författare-Author Mäki, Netta			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Imeväiskuoilleisuuden vuodenaikavaihtelu ja kuolleisuuden pieneneminen Ahvenanmaalla 1840-luvulta 1930-luvulle			
Oppiaine-Läroämne-Subject Väestötiede			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2003-10-10	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 107 s. + 14 ls.
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Imeväiskuoilleisuuden pieneneminen alkoi monissa Euroopan maissa 1800-luvun puolivälin jälkeen. Imeväiskuoilleisuuden pienenemisen syitä ei kuitenkaan vielä täysin tunneta. Historiallisten aineistojen saatavuus ja laatu ovat asettaneet omat rajoitteensa tutkimukselle. Imeväiskuoilleisuus on poikkileikkaustilanteissa vaihdellut paljon erilaisten ryhmien välillä, ja monet tutkijat ovat implisiittisesti olettaneet, että muutokset näissä ryhmissä ovat näkyneet muutoksena imeväiskuoilleisuuden tasossa.</p> <p>Tämän tutkielman tarkoitus oli selvittää imeväiskuoilleisuuden vuodenaikavaihtelun rakenteen sekä kahden kohortin imeväiskuoilleisuuden mallintamisen avulla imeväiskuoilleisuuden mekanismeja ja kuolleisuuden pienenemistä yhteiskunnassa, jossa "modernisaation" keinot pienentää kuolleisuutta olivat vasta aluillaan. Aineisto muodostettiin Ahvenanmaan genealogisen tietokantaprojektin yhteydessä tietokoneelle tallennetuista Ahvenanmaan seurakuntien väestömuutosluetteloiden kopioista. Aineisto muodostettiin poimimalla luetteloista vuosien 1840–1855 ja 1890–1910 aikana avoimien parien saamat lapset, joita oli noin 13000. Imeväiskuoilleisuuden rakennetta tarkasteltiin vuodenaikavaihtelun avulla, sillä sairauksien esiintyvyys ja letaliteetti vaihtelevat vuodenaikojen mukaan. Vuodenaikavaihtelua on yleisesti käytetty kuolemansyiden selvittämisen strategiana tilanteissa, joissa luotettava kuolemansyytieto puuttuu. Imeväiskuoilleisuuden pienenemistä mallinnettiin Coxin regressioanalyysillä.</p> <p>Imeväiskuoilleisuus oli Ahvenanmaalla talviaikana huomattavasti suurempaa kuin kesäaikaan. Erityisesti vastasyntyneiden sekä yhden ja kahden kuukauden ikäisten kuolleisuus talvella vallinneysiin hengityselinsairauksiin oli hyvin suurta. Erot vuodenaikavaihtelussa sekä syntymävuodenajan mukaisessa kuolleisuudessa suurenevät kohorttien välillä, sillä kesän ja syksyn imeväiskuoilleisuus pieneni enemmän kuin talven. Kaiken kaikkiaan imeväiskuoilleisuus puolittui kohorttien välillä. Taloudellisista tekijöistä isän ammatti ei ollut yhteydessä imeväiskuoilleisuuteen eikä sen pienenemiseen. Väestöllisistä tekijöistä perhetekijät olivat yhteydessä imeväiskuoilleisuuteen, mutta monimuuttujamallin avulla selvisi, että nämä tekijät kietoutuivat yhteen. Niiden samanaikaisen vakioimisen jälkeen perheen muiden lasten imeväiskuoilleisuus oli voimakkaasti yhteydessä indeksilapsen imeväiskuoilleisuuteen ja sen pienenemiseen. Synnytysvälin pituus, jonka on katsottu kuvaavan lapsen imetystä, oli myös merkittävästi yhteydessä kuolemanvaaraan sekä sen pienenemiseen.</p> <p>Kesäajan ylikuolleisuus imeväisillä on tullut esille monissa tutkimuksissa. Tämä tutkielma kuitenkin osoitti osaltaan, ettei kesäajan ylikuolleisuus ole kuolleisuuden muutokseen väistämättä kuulunut jakso. Tämä tutkielma myös tuki joissain tutkimuksissa esille tullutta piirrettä kuolleisuuden kasautumisesta tiettyihin perheisiin. Imetyksen yleistymisestä ei löytynyt yksiselitteistä näyttöä, mutta korvikeruoan käytön riskit ilmeisesti vähenivät ajan kuluessa – mahdollisesti puhtausvalistuksen myötä.</p>			
<p>Avainsanat-Nyckelord-Keywords</p> <p>vastasyntyneet - lapsikuolleisuus - muutos</p> <p>lapsikuolleisuus - vuodenaikat - vaihtelu</p> <p>Ahvenanmaa - 1800-luku - 1900-luku</p>			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			